

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

เนื้อหาในบทที่ 3 นี้ผู้วิจัยจะนำเสนอรายละเอียดเกี่ยวกับการดำเนินการวิจัย เริ่มจากสถานที่เก็บข้อมูลและผู้ให้ข้อมูล การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล และการนำเสนอผลการศึกษา โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

สถานที่เก็บข้อมูลและผู้ให้ข้อมูล

สถานที่เก็บข้อมูล การเก็บข้อมูลในครั้งนี้ผู้วิจัยได้เลือกโรงเรียนที่สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 15 ครอบคลุมเฉพาะพื้นที่ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้จังหวัดละ 1 โรงเรียน โดยคัดเลือกเฉพาะโรงเรียนมัธยมขนาดใหญ่¹ และโรงเรียนนั้นจะต้องมีจำนวนครูมากที่สุด ในจังหวัดนั้น ได้แก่ โรงเรียนดังต่อไปนี้ 1) โรงเรียนเบญจมราชูทิศ จังหวัดปัตตานี 2) โรงเรียนคณะราษฎรบำรุง จังหวัดยะลา 3) โรงเรียนนราธิวาส

ผู้ให้ข้อมูล การศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยมุ่งศึกษาวัฒนธรรมการดำเนินชีวิตของครูระดับมัธยมศึกษาที่พูดภาษาไทยและมลายูเป็นภาษาแม่ เนื่องจากพื้นที่ดังกล่าวประกอบไปด้วยคนทั้งสองกลุ่ม ผู้วิจัยได้กำหนดให้เพศของผู้ดำเนินและผู้ถูกดำเนินเป็นปัจจัยในการศึกษา ผู้ให้ข้อมูลทั้งสิ้นมีจำนวน 60 คน จังหวัดละ 20 คน มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. ครูในจังหวัดปัตตานีจำนวน 20 คน แบ่งเป็น ผู้ใช้ภาษาไทยเป็นภาษาแม่จำนวน 10 คน (ชายและหญิงอย่างละ 5 คน) และผู้ใช้ภาษามลายูเป็นภาษาแม่จำนวน 10 คน (ชายและหญิงอย่างละ 5 คน)

¹ โรงเรียนมัธยมขนาดใหญ่ หมายถึง โรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียน 1,501-2,500 คน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 15, 2557)

2. ครูในจังหวัดยะลาจำนวน 20 คน แบ่งเป็น ผู้ใช้ภาษาไทยเป็นภาษาแม่จำนวน 10 คน (ชายและหญิงอย่างละ 5 คน) และผู้ใช้ภาษามลายูเป็นภาษาแม่จำนวน 10 คน (ชายและหญิงอย่างละ 5 คน)

3. ครูในจังหวัดนราธิวาสจำนวน 20 คน แบ่งเป็น ผู้ใช้ภาษาไทยเป็นภาษาแม่จำนวน 10 คน (ชายและหญิงอย่างละ 5 คน) และผู้ใช้ภาษามลายูเป็นภาษาแม่จำนวน 10 คน (ชายและหญิงอย่างละ 5 คน)

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยสร้างสถานการณ์จำลอง 8 สถานการณ์ แต่ละสถานการณ์อ้างอิงจากคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ตามหลักสูตรการศึกษาแกนกลางของกระทรวงศึกษาธิการ 2551 ที่กำหนดให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ 8 ประการดังต่อไปนี้

1. รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์	2. ซื่อสัตย์สุจริต
3. มีวินัย	4. ใฝ่เรียนรู้
5. อยู่อย่างพอเพียง	6. มุ่งมั่นในการทำงาน
7. รักความเป็นไทย	8. มีจิตสาธารณะ

ในเบื้องต้นผู้วิจัยเก็บข้อมูลโดยสอบถามครูระดับชั้นมัธยมศึกษาจำนวน 30 คน เพื่อหาข้อมูลว่านักเรียนมักแสดงพฤติกรรมใดที่ขัดต่อคุณลักษณะอันพึงประสงค์ทั้ง 8 ประการ จากนั้นผู้วิจัยนำข้อมูลมาวิเคราะห์ว่าพฤติกรรมใดเกิดขึ้นบ่อยที่สุด ต่อมานำข้อค้นพบมาสร้างเป็นสถานการณ์จำลอง ด้วยเหตุนี้จึงได้สถานการณ์จำลองที่สอดคล้องกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจริง โดยผ่านการตรวจสอบจากผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 ท่าน แบบสอบถามได้แบ่งออกเป็น 2 ตอน ได้แก่

1) สถานภาพของผู้ตอบการสัมภาษณ์ 2) สถานการณ์จำลอง ดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบการสัมภาษณ์

☐ เพศชาย	☐ เพศหญิง		
ท่านพูดภาษาไทยเป็นภาษาแรก	☐ ภาษาไทย	☐ ภาษามลายู	
จังหวัด	☐ ปัตตานี	☐ ยะลา	☐ นราธิวาส
โรงเรียน.....			

ตอนที่ 2 สถานการณ์จำลอง

คุณลักษณะที่ 1 รักษาดี ศาสน์ กษัตริย์

ท่านพบว่าในขณะที่ร้องเพลงชาติประกอบพิธีหน้าเสาธงในตอนเช้า มีนักเรียนคนหนึ่งไม่มีสมาธิกับกิจกรรม ชวนเพื่อนพูดคุยและหัวเราะกัน ในสถานการณ์นี้ หากเป็นนักเรียนชาย ท่านจะตำหนินักเรียนด้วยคำพูดว่าอย่างไร

.....

.....

คุณลักษณะที่ 2 ซื่อสัตย์สุจริต

ท่านพบว่าเมื่อท่านมอบหมายการบ้านให้นักเรียนทำแบบฝึกหัดมาส่งในชั่วโมงถัดไปโดยท่านเน้นย้ำว่านักเรียนต้องทำด้วยตนเอง เพื่อเป็นการฝึกทักษะ แต่ท่านพบว่ามึนักเรียนคนหนึ่งคัดลอกงานจากเพื่อนมาส่งท่าน ในสถานการณ์นี้ หากเป็นนักเรียนชาย ท่านจะตำหนินักเรียนด้วยคำพูดของท่านว่าอย่างไร

.....

.....

คุณลักษณะที่ 3 มีวินัย

ท่านพบว่านักเรียนคนหนึ่งกำลังเดินเพื่อจะเข้าชั้นเรียน ท่านเห็นว่านักเรียนแต่งกายผิดระเบียบของโรงเรียน โดยมีชายเสื้อหลุดออกนอกกางเกง ในสถานการณ์นี้ หากเป็นนักเรียนชาย ท่านจะตักเตือนนักเรียนด้วยคำพูดของท่านอย่างไร

.....

.....

คุณลักษณะที่ 4 ใฝ่เรียนรู้

ท่านพบว่าขณะสอนอยู่ในชั้นเรียนมีนักเรียนคนหนึ่งไม่ตั้งใจเรียน ไม่สนใจในสิ่งที่ท่านกำลังอธิบายแต่อย่างใด และยังคงคุยกันเสียงดังทำให้รบกวนเพื่อนข้างๆ ในสถานการณ์นี้ หากเป็นนักเรียนชาย ท่านจะตักเตือนนักเรียนด้วยคำพูดของท่านอย่างไร

.....

.....

คุณลักษณะที่ 5 อยู่อย่างพอเพียง

ท่านทราบว่านักเรียนคนหนึ่งใช้จ่ายเงินอย่างฟุ่มเฟือยโดยซื้อของที่มีราคาแพงและเกินความจำเป็นมาอวดเพื่อนๆ ซึ่งท่านทราบดีว่าฐานะทางบ้านของนักเรียนคนนั้นยากจน ในสถานการณ์นี้ หากเป็นนักเรียนชาย ท่านจะตักเตือนนักเรียนด้วยคำพูดของท่านอย่างไร

.....

.....

คุณลักษณะที่ 6 มุ่งมั่นในการทำงาน

ท่านพบว่านักเรียนคนหนึ่งไม่ทำงานที่ท่านมอบหมายซึ่งจะให้เป็นคะแนนเก็บมาส่ง เมื่อสอบถามแล้วแต่นักเรียนไม่ได้ให้เหตุผลใดๆ งานชิ้นนี้ท่านได้มอบหมายไว้ล่วงหน้าเป็นระยะเวลาหนึ่งแล้ว ในสถานการณ์นี้ หากเป็นนักเรียนชาย ท่านจะตำหนินักเรียนด้วยคำพูดของท่านว่าอย่างไร

.....

.....

คุณลักษณะที่ 7 รักความเป็นไทย

ท่านพบว่าในเวลาเช้าเมื่อท่านมาถึงโรงเรียนมีนักเรียนคนหนึ่ง เดินสวนบริเวณหน้าประตูโรงเรียน โดยไม่แสดงการทักทายโดยการสวัสดีหรือการให้สลามแก่ท่านเดินผ่านไปอย่างหน้าตาเฉย ในสถานการณ์นี้ หากเป็นนักเรียนชาย ท่านจะตำหนินักเรียนด้วยคำพูดของท่านว่าอย่างไร

.....

.....

คุณลักษณะที่ 8 มีจิตสาธารณะ

ท่านเดินมาบริเวณใต้อาคารภายในโรงเรียนแล้วพบว่า มีเศษกระดาษวางทิ้งอยู่ที่บริเวณพื้นทางเดิน แล้วมีนักเรียนคนหนึ่งเดินข้ามขยะชิ้นนั้นโดยไม่สนใจที่จะช่วยเก็บไปทิ้ง ในสถานการณ์นี้ หากเป็นนักเรียนชาย ท่านจะตำหนินักเรียนด้วยคำพูดของท่านว่าอย่างไร

.....

.....

แม้ว่าการเก็บข้อมูลในสถานการณ์จริงจะได้ข้อมูลที่ดีและมีความเป็นธรรมชาติมากที่สุด แต่การเก็บข้อมูลจากสถานการณ์จริงนั้นผู้วิจัยไม่สามารถควบคุมและกำหนดปัจจัยที่ต้องการศึกษาได้ การศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยเก็บข้อมูลจากแบบสอบถามด้วยการเติมบทสนทนาให้สมบูรณ์ (discourse completion tests = DCT) อย่างไรก็ตามการเก็บข้อมูลด้วยการเขียนนั้นอาจทำให้ผู้ตอบแบบสอบถามมีระยะเวลาในการคิดและแก้ไขคำตอบได้ซึ่งอาจจะได้ข้อมูลที่ต่างจากกับความเป็นจริงได้ ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้เปลี่ยนจากวิธีการเขียนตอบมาเป็นการสัมภาษณ์แทนเพื่อให้ได้ข้อมูลที่ใกล้เคียงกับความเป็นจริงมากที่สุด

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บข้อมูลจะแบ่งออกเป็น 2 ครั้ง คือ ครั้งที่ 1 เก็บข้อมูลเฉพาะการดำหนักเรียนชาย ส่วนครั้งที่ 2 เก็บข้อมูลเฉพาะการดำหนักเรียนหญิง ผู้ตอบแบบสอบถามทั้งสองครั้งต้องเป็นบุคคลเดียวกัน การเก็บข้อมูลแต่ละครั้งมีระยะห่างกัน 1 สัปดาห์ เพื่อป้องกันการตอบที่เป็นไปในการทำงานเดียวกัน จากนั้นนำข้อความที่ได้มาวิเคราะห์เปรียบเทียบกับปัจจัยต่างๆ ที่กำหนดไว้

ผู้วิจัยคัดเลือกครูในโรงเรียนสามจังหวัดชายแดนใต้ตามที่กำหนดโดยการสุ่มอย่างง่าย (simple random sampling) ข้อมูลที่นำมาวิเคราะห์ทั้งสิ้นจำนวน 960 ข้อความ (8 สถานการณ์ x 2 ครั้ง x 60 คน)

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำ 960 ข้อความที่ได้มาจากการสัมภาษณ์และถอดเป็นอักษรมาวิเคราะห์ว่าแต่ละคำตอบประกอบด้วยกี่ถ้อยคำ แต่ละถ้อยคำจะถูกค้นด้วยการหยุดชั่วคราว (pause) หรือการวรรค จากนั้นนำแต่ละถ้อยคำมาวิเคราะห์ว่าเป็นวัจนกรรมตรงหรือวัจนกรรมอ้อมโดยใช้แนวคิดที่ประยุกต์มาจากทฤษฎีเรื่องวัจนกรรมของ เซิร์ล Searle (1975) ที่กล่าวว่าถ้อยคำใดที่สามารถสื่อถึงการดำหนักได้อย่างชัดเจนตามรูปภาษาที่ปรากฏก็จะถือว่าเป็นวัจนกรรมตรง และหากรูปภาษาที่

ปรากฏนั้นยังไม่ชัดเจนต้องอาศัยบริบทในการตีความก็ถือว่าเป็นวัจนกรรมอ้อม ในงานวิจัยนี้ยังพิจารณา “ถ้อยคำที่ปรากฏความผิดที่ชัดเจน” เป็นวัจนกรรมตรงด้วย เพราะผู้ถูกดำเนินคดีสามารถตระหนักรู้ได้ทันทีว่าผู้ดำเนินกำลังกล่าวถึงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมใด กรณีที่ถ้อยคำนั้นๆ ไม่สามารถจัดได้ว่าเป็นวัจนกรรมตรงหรือวัจนกรรมอ้อม ก็จะจัดเป็นวิธีการเสริม

ตัวอย่างการวิเคราะห์หมีดังนี้

ตัวอย่างที่ 1

	ถ้อยคำที่ 1	ถ้อยคำที่ 2
	นักเรียนหยุดคุย	พฤติกรรมนี้ไม่ดี
วัจนกรรม	ตรง	ตรง
กลวิธี	บอกให้ปฏิบัติ	ประเมินค่าทางลบ

ตัวอย่างที่ 2

	ถ้อยคำที่ 1	ถ้อยคำที่ 2
	เวลานี้ควรทำอะไร	เราเป็นนักเรียนนะ
วัจนกรรม	อ้อม	อ้อม
กลวิธี	ถาม	บอกข้อมูลบางอย่าง

ตัวอย่างที่ 3

	ถ้อยคำที่ 1	ถ้อยคำที่ 2
	นี่ๆ	นักเรียน
วัจนกรรม	วิธีการเสริม	วิธีการเสริม
กลวิธี	ใช้คำว่านี่	ใช้คำว่านักเรียน

ตัวอย่างที่ 4

	ถ้อยคำที่ 1	ถ้อยคำที่ 2
	นักเรียนหยุดคุย	เวลานี้ควรทำอะไร
วัจนกรรม	ตรง	อ้อม
กลวิธี	บอกให้ปฏิบัติ	ถาม

เมื่อนำข้อความที่ได้มาแบ่งถ้อยคำ วิเคราะห์ จัดประเภทของวัจนกรรม (ตรง/อ้อม) หรือ วิธีการเสริม แล้ว จะนำมาจัดกลวิธี แล้วนำมาพิจารณาร่วมกับปัจจัยเพศ (ของผู้ดำหนิและผู้ถูกดำหนิ) และปัจจัยภาษาแม่ของผู้ดำหนิ ว่าส่งผลอย่างไรต่อการใช้วัจนกรรม โดยนับความถี่อัตราส่วนร้อยละ จากนั้นนำไปทดสอบนัยสำคัญทางสถิติโดยการทดสอบไคสแควร์ที่ระดับนัยสำคัญ $p < 0.05$

การนำเสนอผลการศึกษา

- นำถ้อยคำทั้งหมดที่ได้จากการวิเคราะห์มานำเสนอภาพรวมของการศึกษา ได้แก่ การใช้วัจนกรรมตรง วัจนกรรมอ้อม วิธีการเสริม และกลวิธีทางภาษาของวัจนกรรมและกลวิธีการเสริม โดยไม่นำปัจจัยต่างๆ เข้ามาร่วมพิจารณา เพื่อแสดงให้เห็น โดยภาพรวมว่าผู้ดำหนิใช้วัจนกรรมในการดำหนิอย่างไร (บทที่ 4)

- วิเคราะห์เปรียบเทียบความเหมือนและความแตกต่างของวัจนกรรมการดำหนิตามปัจจัยทางสังคมต่างๆ ที่กำหนดไว้ ได้แก่ เพศของผู้ดำหนิ เพศของผู้ถูกดำหนิ และภาษาแม่ของผู้ดำหนิ เพื่อแสดงให้เห็นว่าปัจจัยต่างๆ ส่งผลให้ครุมีการใช้วัจนกรรมการดำหนิอย่างไร (บทที่ 5)

- สรุปผลและอภิปรายผล (บทที่ 6)